

1. BILJEŠKA O PISCU:

Vjenceslav Novak rođen je u Senju 01. 09. 1859., a umro u Zagrebu 20. 09. 1905. u svojoj četrdesetišestoj godini. Osnovnu školu završio u Senju, a nižu gimnaziju u Senju i Gospiću. Poslije završene preparandije u Zagrebu radi neko vrijeme kao učitelj u Senju. Odlazi u Prag, gdje pohađa konzervatorij. Poslije završena konzervatorija postaje nastavnik muzike na preparandiji u Zagrebu.

U književnost ulazi 1881. pripovjetkom *Maca*. Od tada je napisao sedam romana: *Pavao Šegota* (1888),
Posljednji Stipančići (1899),
Pod Nehajem (1892),
Nikola Baretić (1896),
Dva svijeta (1901),
Tito Dorčić (1906). Objavio je tridesetak pripovjedaka. Osim pripovjedne proze piše pjesme, feljtone, dramske pokušaje, recenzije i rasprave iz muzikologije i muzičke pedagogije. Roman *Posljednji Stipančići* najčešće je objavljivano Novakovo Dijelo. Poslije prvog izdanja slijede:

n Minerva, Zagreb 1932;

n Novo pokoljenje, Zagreb 1950;

n Matica Hrvatska, Zagreb 1963;

n Matica Hrvatska - Zora, Zagreb 1964.

2. LIKOVI:

Valpuruga Stipnačić, Lucija Stipančić, Ante Stipančić, Jura Stipančić. Gertruda, Vukasović, Valpirgin stric, Artur Domelo de Loewensfeld, Ferdo Scimotti, Fabijan Martinčić, Winter, Andrija Bakovčić, major Bonetti, Martin Tintor, Marija Tintor, Čolić, poslužavka Veronika, Baltazar Bonifić, Cincar Marko.

3. GLAVNI LIKOVI:

Valpurga, Ante, Lucija i Jura.

4. SPOREDNI LIKOVI:

Vukasović, Čolić, Martinčić, major Benetti i Martin Tintor.

5. OPIS LIKOVA:

VALPRUGA:

Valpuga je bila žena Senjskog patricija Antea Stipančića. Bila je plemenita, po ponašanju sasvim suprotna od njezina muža pogotovo u odnosu prema djeci koju je voljela. Bila je starija, sitna žena. Imala je 46 godina.

Valpruga je imala tamne oči, s nježnim i brižnim pogledom. Valpruga je 1806. godine rodila prvo dijete imena Jura, a 1815. godine rodila je Luciju.

Valpruga je nježna i sitna žena s lijepim krasnim očima i sramežljivim smješkom.

LUCIJA:

Lucija je bila Valprugina i Anteova kćer. Rodila se 1815. godine. Imala je nesretno djetinstvo, jer Ante nije uopće mario za njom. Ona je do šeste godine uvijek jela u kuhinji odvijeno od obitelji. U životu je također bila nesretna jer se zaljubila u krivog čovjeka i zato se razbolila, a kasnije je zbog toga i umrla. Po izgledu bila je lijepa djevojka, imala je 22 godine, naoko mnogo mlađa. Njezina bijela, fina koža i ozbiljne tamnosmeđe oči podsećale su na petnajstogodišnju curu. Pod jasnim zacrtanim obrvama i bujnom tamnom kosom nalazi se nježno lice s dugačkim, fino sadjelanim nosom i jasnocrvenim usnicama starinske portrete mladih aristokratkinja, a ne zaostaje joj za takvim portretom ni ostali dio tijela.

ANTE STIPNAČIĆ:

Ante Stipančić bio je ugledan građanin i patricij iz stare porodice koja je u gradskim javnim poslovima još u početku 18. stoljeća slavno sudjelovala. Ante je bio posljednji potomak svoga plemena, a oženio se tek u svojoj 46-oj godini sa Valburgom, iz porodice starih plemića i senjskih patricija Domazetovića. Ante je bio jedinac, u bogata oca čija su dva velika i jedan mali brododlazili u sve zanimljive luke. Otac mu je bio Pavlo Stipančić, a mjka se zvala Kata.

Kad se vjenčao imao je glatko obrijano oširoko lice s mirnim očima, povelikim ravnim nosom i dugačkim, no pravilnim ustima odavalo je samosvjesnu glavu koja je, viseći nad visokim i lijepo izraslim rijelom iz dvaju šiljeva rubače, odavala aristokrata koji naoko ne mari za sav jal i zlobu.

JURA:

Jura se rodio 1806. godine. Imao je sretnije djetinstvo od sestre Lucije. Njega je otac smatrao svojim nasljednikom. On je u petoj godini zano čitati i pisati, a u šestoj razumio se već u čitanje geografskih karata, znao je sve europske države i njihove glavne gradove, njihov broj stanovnika, znao je imena rijeka, gora i sl. U osmoj godini podučavao ga je uz oca u školskim predmetima pater Bonoventura. S šesnaest godina završio je zaključni ispit s odličnim učinkom, a dva mjeseca kasnije išao je u Beč na sveučilište prava. U Beču je bio deset godina, kad se vratio kući bio je to čovjek crvena nabuhla lica, suznih i izgubljenih očiju pod naočalama, čupave brade i brka. Njegova okrugla glava izrasla je gotovo samo iz širokih pleća.

VUKASOVIĆ:

Čovjek od 45 godina, impozantne vanjštine, visok, neodgojen previše, s finom ironijom. Na Vukasovićem licu titrao je gospodski smiješak, dostojanstveni. On se protivio postojećoj vladi i htio je da se Senj prikači građanskoj Hrvatskoj. Dobivao je sve više pristaša i na kraju je pobedio.

BONETTI:

Major Bonetti bio je rodom Tršćanin, čovjek od 45 godina, mrka koščasta lica, crnih i pronicavih očiju. Od svojih nakana nije pred maldićima odstupao, ni pod kojim uvjetom, u tome je bio i silnik, sudio je baš kao da siječe sabljom. Znao je da može biti takav jer mu je to dopustio položaj u vlasti. Grad ga se bojao, mnogi su bili uvjereni da bi on mogao i posjeći čovjeka koji bi se usudio suprostaviti mu se. Bio je neženja, veseljak i rado se kartao, ali je malo pio. Baratanje s građanima olakšavali su mu i dušnici, među kojima je glavni bio Fabijan Martinčić.

FABIJAN MARTINČIĆ:

Bio je propalica, zanemaren čovjek koji ne pita gdje će dobiti groš i zaliti grlo. Išao je uvijek brzo i svojim mesnatim rumenim i plavim nosom zavirio je u svaki kut grada; žmirkajući neprestano svojim vodenim očima, govorio bi nasilno, uvjeravajući i jezikom nešto šušajući.

MARTIN TINTOR:

Bio je mladić neugledan, visok, nespretnih kretanja, od same nevolje gospodski odjeven, široka lica, velika nosa i usta. Sve što je još na tom mladiću bilo pristojnog jest duboko klanjanje i strahopoštovanje onome koji mu je pri dolasku i odlasku poljubio ruku. On je bio uz Vukasovića, napustio je sajmske i išao je od kavane do kavane čitati borbe među Senjanima i Mlečanima.

6. SADRŽAJ:

- I -

- U kući su se nalazili Valpurga, njezina kćer Lucija i poslužarka Gertruda.

- Lucija je bila bolesna, pa je majka nije puštala van iz kuće.

- Lucija se mnogo ljutila na majku jer je nije puštala izaći, ali je na kraju uvijek molila majku da joj oprostí jer je znala da ona to čini za njezino dobro.

- II -

- Valpurga je uvijek mislila na Lucijno zdravlje, a i sama je bila bolesna.

- Lucija je zapitavala majku o svojim prednicima.

- A ona joj je govorila da tada nije bilo siromaštva.

- Govorila joj je o biskupu Čoliću, koji je bio bogati čovjek i svi su ga voljeli, osim Domazetovići i Stipančići.

- III -

- U ulici gornjeg grada Senja nekada je bila kuća Antea Stipančića i njegovog oca (Pavle).

- Ante je puno putovao, a kad se vratio doma zaljubio se u Valpurgu.

- 31. 10. počele su posljednje pripreme u Stipančićevu vinogradu.

Gosti su dolazili

- U 3h počela je prava svečanost.

- Ante je obukao plemićku odoru i mać, a to je bilo zabranjeno.

- Nakon toga je došla Valpurga

- Pijani Winter joj je iskazao ljubav, a Ante je odmah skočio i napao Wintera koji je pobjegao.

- Tako je završila svečanost

- IV -

- Jednog dana Valpurga se dočepala Anteovih spisaka, u kojima piše da je Ante otputovao u Trst radi posla.

- Našla je i parnicu od suda za Antea, jer nije smijo nositi odijelo s maćem.

- V -

- Porodična Stipančičeva kuća nalazila se na sjeveroistočnoj strani zidina grada.

- U njoj su stanovali Ante, Lucija, Valpurga, Jura, te Veronika.

- U kuću je uvijek vladao red.

- Ante je mario samo za Jurom, njega je školovao, učio.

- Nakon završenog zaključnog ispita s odličnim Ante ga je poslao na sveučilište prava u Beč.

- VI -

- Ante je sinu uvijek slao novac, ali nakon četvrte godine školovanja morao je prodati brod jer nije imao više novca.

- Lucija, koja je imala 16 godina zamolila je majku dali može ići na ples.

- Ona joj to dopušta, a kasnije i otac.

- Na plesu se upoznala s Freidmanom, koji se zaljubljuje u nju.

- VII -

- Očevog imutka je bilo sve manje, ali je i dalje slao novac sinu.

- Vukasović je tražio zastupnika koji će s njim ići u sabor.

- Tako je došao do Antea koji postaje zastupnik.

- VIII -

- Započela je “ borba za vlast ”.

- Vukasović je svaki dan dobivao pristaše, ali ih ujedno i gubio.

- “ borili “ su se protiv Benettija.

- IX -

- Ante se posvađao sa Lucijom i znao je da je Loše postupio, ali joj to nije smijo reći, pa je za sve okrivio Valpurgu.

- Jednom se Lucija slagala ocu, koji joj to nije mogao oprostiti.

- Lucija mu se išla oprostiti, ali ju je on opet uvrijedio.

- Jura je napustio školovanje, a to je pretreslo Antea.

- X -

- Ante je išao kod cincara Marka iznajmiti 500 furinti, ali kad mu je Marko reko da želi svjedoke Ante je odusato.

- XI -

- Benetti je pozvao Marka na razgovor, a on mu je rekao da je Ante htio iznajmiti 500 furinti.

- Benetti je došao do Antea i razgovarali su o Vukasovićevoj politici.
- Zatim je Benetti ponudio Anteu mjesto gradskog suca, ali je on odbio.
- Drugi je dan Ante poslao svoj govor Vukasoviću i zamolio ga za novac.
- Dobio je negativan odgovor, to ga je razbjesnilo i otišao je kod Benettija da mu dade mjesto gradkog suca.
- Uz to dobio je i novac.
- XII -
- Jura je odlučio nastaviti školovanje.
- Došao je dan izbora zastupnika.
- Ubrzo je u dvorani postala galama, a potom i tučnjava, tako da je Benetti pozvao vojsku koja je sve raščistila.

- Nakon toga Benetti je prebačen u Gospić, a na njegovo mjesto dolazi Winter.

- U obitelj Stipančić stiže dobra vijest: Jura je prošao s odličnim uspjehom, ali ubrzo nakon toga stiže loša: umire Ante.

- XIII -

- Jura se vratio kući, ali s jednim prijateljem Alfredom Ručićom kojeg je Lucija odmah zavoljela.

- Jura piše pismo Mukiju, da će mu brzo vratiti novac samo da majka proda jednu kuću da Alfred glumi Zaljubljenog sa Lucijom.

- Nakon toga poslao mu je novac.

- XIV -

- Jura i Alfred otputovali su nazad u Zagreb, a Lucija je neprestano plakala.

- Ona i njezina majka su morale prodati kuću i useliti se u jednu sasvim malu.

- Lucija je neprestano pisala Alfredu, ali on joj nije odgovarao, pa se ona razboljela.

n Majka je sve pokušavala da bi pomogla kćeri, pisala je Juri, ali je on promjenio prezime.

- Valpurga je nagovorila Martina Tintora da piše pisma umjesto Alfreda

- XV -

- Lucija je sve to saznala.

- Napisala je još jedno pismo ali ga je dala u sigurne ruke.

- Dobila je povratno pismo od Alfreda koji joj piše da je stupio u brak.

- Lucijin život je bio pri kraju, umire.

- XVI -

- U Senju su nestali svi plemići.

- Na Veliki Petak sve su sirote išle prositi, među njima bila je i Valpurga koja je u bijedi preminula.

7. ZAKLJUČAK:

Roman Posljednji Stipančići mi se posebno dopao, zbog puno likova i puno događaja. Najviše mi se dopala Valpurga jer je ona brinula i o Juri i o Luciji, a voljela je i Antea. Ona je više brinula o Luciji kad je bila bolesna, nego o sebi. Manje mi se dopao Ante Stipančić, jer je mario samo za Juru. Najmanje mi se dopao Jura, zato jer je iznevjerio oca. Ante je u njega ulagao sve napore, a on je promjenio ime i prezime i nije htio pomoći ni Valpurgi, ni Luciji već ih je iskorištavao. On je znao da se Lucija zaljubila u Alfreda, znao je da će Lucija trpjeti i nije joj pomogao, kao da joj nije brat.